

AGROSANOAT MAJMUASINI RIVOJLANTIRISHDA IJTIMOIIY INFRATUZILMASINING ROLI VA O'RNII

Sultonov Sirojiddin Normurolovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti
nodavlat ta'lim muassasasi tadqiqotchisi

ORCID-0009-0008-3433-6107

E-mail: Aligart8300@gmail.com

Annotatsiya

Agrosanoat majmuasini rivojlantirishni tartibga soluvchi me'yoriy-huquqiy hujjatlarga ko'ra, qishloq xo'jaligiga ixtisoslashtirilgan yerlardan samarali va unumli foydalanish, yo'l qo'yilgan kamchiliklarni o'z vaqtida qoplash va bartaraf etish. Yetishtirilgan mahsulotlarni eksport-import operatsiyalarini amalga oshirishda jismoniy va yuridik shaxslar tomonidan bajarilishi majburiy hisoblangan vazifalarni Inspeksiyaning hududiy boshqarmalari tomonidan tegishli xulosalarni berish vazifasi yuklatilgan.

Kalit so'zlar: klaster, yaratuvchanlik, qishloq xo'jaligi sanoati, hudud, raqobatdoshlik, qishloq xo'jaligi.

Аннотация

Эффективное и продуктивное использование земель сельскохозяйственного назначения, своевременная компенсация и устранение недостатков в соответствии с нормативными актами, регулирующими развитие агропромышленного комплекса. Региональным подразделениям Инспекции поручено предоставить соответствующие заключения по задачам, которые считаются обязательными для физических и юридических лиц при осуществлении экспортно-импортных операций выращенной продукции.

Ключевые слова: кластер, креативность, агропромышленный комплекс, территория, конкурентоспособность, сельское хозяйство.

Annotation

Effective and productive use of agricultural land, timely compensation and elimination of deficiencies in accordance with the regulations governing the development of the agro-industrial complex. Regional departments of the Inspectorate are assigned the task of issuing relevant conclusions on tasks that are considered mandatory for physical and legal entities in the implementation of export-import operations of grown products.

Keywords: cluster, creativity, agricultural industry, territory, competitiveness, agriculture.

KIRISH

Agrosanoat majmuasini rivojlantirish aholining turmush darajasini oshirishning asosiy omillaridan biridir. Shu sababli mamlakat agrosanoat majmuasining rivojlanishga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va hukumati tomonidan doimiy e'tibor berilib kelinmoqda. Buning natijasi o'laroq, mustaqillik yillarida bozor iqtisodiyotini yuritish uchun zarur huquqiy baza yaratildi va ular muttasil

takomillashtirilmoqda[1]. Olib borilgan siyosat natijasida agrar sohada nodavlat sektor tez rivojlantirildi. Qishloq xo‘jaligi yalpi mahsulotining 99,1 foizi nodavlat sektorda ishlab chiqarilmoqda. Qishloq xo‘jaligida ishlab chiqarish asosan shirkat, fermer va dehqon xo‘jaliklari shaklida tashkil etildi bozor talablari va davlat ehtiyojlaridan kelib chiqib, ishlab chiqarishning tarkibi o‘zgartirildi. Chorvachilik tarmog‘i xususiylashtirildi[2]. Mamlakatda yetishtirilgan hosilni qayta ishlash darajasi va kimga qancha sotish masalalari mamlakat manfaatlaridan kelib chiqqan holda ijobiy hal qilinmoqda. Chunonchi agrosanoat majmuasiga kiruvchi tarmoqlarni imkon darajasida bir-biriga mutanosib rivojlantirish, ularning iqtisodiy manfaatlarini uyg‘unlashtirish masalalari yanada kuchaymoqda. Bozor munosabatlarining rivojlantirilishi biz uchun nisbatan yangi hisoblangan marketing, menejment iqtisodiy xavfsizlik, moliya va soliq, inflyatsiya, monopoliyaga qarshi kurash va raqobatni rivojlantirish, bankrotlik, birja, shartnomaviy munosabatlar kabi ko‘plab iqtisodiy masalalarni chuqur o‘rganishni talab qilmoqda. Bugungi kunda O‘zbekiston Respublikasi agrosanoat majmuasida asosiy vositalar ishlab chiqaruvchi tarmoqlarning rivojlanishiga e‘tibor juda katta[3]. Respublika agrosanoat majmuasi tarmoqlari ayniqsa, qishloq xo‘jaligi yangi texnikalar, ish qurollari, texnologiyalarsiz rivojlana olmaydi. Ushbu tarmoqlarning raqobatbardoshligini oshirishning asosiy yo‘nalishlari ishlab chiqarish jarayonlarini mexanizatsiyalashtirish, himoyalashtirish va avtomatlashtirishdir. Agrosanoat majmuasining birinchi (agrosanoat majmuasi tarmoqlari uchun ishlab chiqarish vositalari ishlab chiqaruvchi) sohasining rivojlanishiga e‘tiborning yanada kuchayishi talab qilinadi. Birinchi soha tarmoqlarining rivojlantirilishi agrosanoat majmuasi tarkibiga kiruvchi tarmoqlarning fond bilan ta‘minlanishi va qurollanishini yaxshilashga, pirovardida ishlab chiqarish, ayriboshlash, taqsimlash va iste‘mol jarayonlari o‘zgarib, oxir–oqibatda aholining turmush sharoitlari yuksalishiga olib keladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Agrosanoat majmuasining asosini, yadrosini qishloq xo‘jaligi tashkil etadi. Agrosanoat majmuasiga kiruvchi barcha tarmoqlar aynan qishloq xo‘jaligi bilan bog‘langan. Ularning ayrimlari qishloq xo‘jaligi uchun ishlab chiqarish vositalari ishlab chiqarib, yetkazib bersa, boshqalari qishloq xo‘jaligida yetishtirilgan mahsulotlarni tayyorlaydi, ularni qayta ishlaydi va tayyor mahsulotlarni iste‘molchilarga yetkazib beradi[4].

Agrosanoat majmuasining birinchi sohasiga kiruvchi korxonalarini tashkil etish, rivojlantirish katta iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyat kasb etadi. Sohaga kiruvchi tarmoqlarning rivojlantirilishi iqtisodiyotni sanoatlashtiradi. Sanoatning rivojlanishi mamlakat iqtisodiyotini barqaror rivojlantirish imkonini kuchaytiradi[6].

Agarda har bir korxonaga barcha ish va xizmatlarini o‘zi bajarishga harakat qilsa, bu juda qimmatga tushadi. Ko‘p holatlarda buni amalga oshirish mumkin ham emas. Masalan, qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishni tashkil etish uchun urug‘lik, yoqilg‘i – moylash materiallari, mineral o‘g‘itlar, turi kimyo mahsulotlari, dori gormonlar, elektr, suv ta‘minoti, kadrilar yetishtirish, aloqa xizmatlari ko‘rsatish, xo‘jalikda mavjud texnikalarni ta‘mirlash ishlari va boshqalarni olaylik [7].

Albatta, har bir mamlakat o‘z iqtisodiyoti uchun kerakli barcha ishlab chiqarish vositalarini o‘zi ishlab chiqarishini tashkil eta olmaydi. Tashkil etganda ham samarasi past bo‘lishi mumkin. Lekin imkon boricha mamlakatining imkoniyatlarini hisobga olgan holda eng samarali tartibda ishlab chiqarish vositalarini mamlakatda yaratish yo‘llarni izlab topish lozim. Sifatli va bizda yaratilganiga nisbatan arzon ishlab chiqarilgan vositalarni chetdan sotib olish mumkin. Bu masala doimiy e‘tiborni talab qiladi. Mamlakatda fan, texnika, texnologiya va mehnat resurslarining bilim, malaka darajasi oshib borgan sari talabga qarab ishlab chiqarish vositalarini ishlab chiqarishning tarkibi va hajmi ko‘payib borishi maqsadga muvofiqligini uz ilmiy ishlarida ta’kidlashadilar [8-9].

METODOLOGIYA

Mazkur maqolani yozishda O‘zbekiston Respublikasida aholini ro‘yxatga olish ma’lumotlaridan barqaror rivojlanish maqsadlari tahlili va monitoringidan, savdo-sanoat palatasi, statistika agentligi, hozirgi zamon ko‘rsatkichlaridan foydalanildi hamda mazkur yo‘nalishlarda ilmiy izlanishlar olib borgan olimlar qo‘llanmalar va maqolalardan keng foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi juda keng tarkibga ega. Bugungi kunda inson hayotini yengillashtirishga, uning vaqtini tejashga ijtimoiy infratuzilmaning ta’siri katta. Infratuzilma aholini ish bilan ta’minlashda ham nisbatan juda katta imkoniyatlarga ega. Ijtimoiy infratuzilma xalqining turmush darajasini keskin oshiradigan sohalaridan biridir. Ijtimoiy infratuzilmasiz agrosanoat majmuasi rivojlanishi tasavvur etish qiyin. Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasiga quyidagilar kiradi (1-jadval)

1-jadval

Agrosanoat majmuasining ijtimoiy infratuzilmasi

Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasiga o‘zaro bog‘liqligi	
Aholiga maishiy xizmat ko‘rsatish tizimi	yo‘lovchi tashish tizimi
aloqa xizmati;	uy-joy xo‘jaligi
maktabgacha ta’lim tizimi	ta’lim tizimi
sog‘liqni saqlash tizimi	aholini tabiiy gaz, ichimlik suvi va elektr energiyasi bilan ta’minlash tizimlari
sport-sog‘lomlashtirish tizimi	kommunal xizmatlar
madaniy –maishiy xizmatlar tizimi va boshqalar	

Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi o‘z mohiyatiga ko‘ra, insonlarning turmushini yengillashtiradigan sohadir. Ularning asosiy maqsadi–insonni jismoniy va ma’naviy qobiliyatlarini, kuchlarini qayta tiklash va ularning yanada rivojlanishini ta’minlashga xizmat ko‘rsatishdir.

Mamlakatimizda, uning regionlarida agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi rivoji turlicha. Yirik shaharlar va yirik transport uzellariga yaqin joylashish zonalarda agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi nisbatan yaxshi rivojlangan. Bozor iqtisodiyoti talabidan kelib chiqib, yangidan–yangi ijtimoiy

infratuzilma xizmat turlari vujudga kelmoqda. Ayrim turlar esa yo'qolib bormoqda. Bu, umuman olganda, to'g'ri qonuniyatdir[7].

Mamlakat agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi katta iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyatga ega. Chunki ijtimoiy infratuzilmasisiz agrosanoat majmuasida mo'tadil faoliyat yuritish mumkin emas. Ijtimoiy infratuzilmasi agrosanoat majmuasida ishlab chiqarishning uzliksiz tashkil etilishga, uning barqaror ishlashi uchun sharoit yaratadi. Agarda har bir korxonaga barcha ish va xizmatlarini o'zi bajarishga harakat qilsa, bu juda qimmatga tushadi. Ko'p holatlarda buni amalga oshirish mumkin ham emas. Bu ish va xizmat turlarini bir xo'jalik bajarishi uchun qanchadan qancha mutaxassis, transport, texnikalar va boshqa resurslar kerak. Bular uchun xo'jalikda na mutaxassislar, na moliyaviy resurslar yetarli. Chunki ayrim xizmat turlari ta'minoti bir xo'jalik uchun emas, balki yuzlab, minglab tashkilotlarga xizmat ko'rsatadi. Masalan, elektr bilan ta'minlash va h.k. Ularni har bir xo'jalik o'zi aholida tashkil eta olmaydi. Shu sababli ham bu ish va xizmat turlari aholida mustaqil tizimlarni tashkil etadi[8].

Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi iqtisodiyotda katta o'rinni egallaydi. Eng avvalo, bu ish va xizmatlar ishlab chiqarishning rivojlanishga olib keladi. Iqtisodiyot rivojlangan sari esa, infratuzilma xizmatlariga talab ortadi. Natijada, ishlab chiqarishning samaradorligi oshadi. Mehnatga layoqatli aholining katta qismi infratuzilmaga ish joylashadi. Iqtisodiyoti rivojlangan davlatlarda jami ishlayotganlarning 60-70 foizi xizmat ko'rsatish tizimida ishlaydi. Bizda esa bu ko'rsatkich 14 foizdan kamroq. Natijada qishloq xo'jaligi korxonalari o'ziga xos bo'lmagan ko'pgina xizmat turlarini o'zlari bajaradilar. Shu bois ishlab chiqarishning samaradorligi kutilgan darajada ijobiy emas.

Infratuzilma qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini intensiv rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, qishloq xo'jaligi tarmoqlarini asta - sekin ayrim xizmat ko'rsatish funksiyalaridan ozod qiladi. Bu xizmatlar ixtisoslashgan infratuzilma korxonaga va tashkilotlari tomonidan bajariladi. Albatta, bu iqtisodiy samaradorlikning oshishiga olib keladi. Qishloq xo'jaligi ham asosan ishlab chiqarish jarayoni bilan shug'ullanadi. Natijada barcha ishlarning o'z agrotexnik muddatlarida sifatli bajarilishi ta'minlanadi. Lekin hozirda infratuzilma bajarishi kerak bo'lgan juda ko'plab ish va xizmatlar qishloq xo'jaligi korxonalari tomonidan bajarilmoqda. Bu, o'z navbatida, ayrim ishlarning sifatli va katta xarajatlar evaziga bajarilishiga olib kelmoqda. Ikkinchi tomondan, mavjud infratuzilma ham samarali va sifatli faoliyat ko'rsatadi. Shulardan biri ko'rsatilayotgan xizmatlar bozorida raqobat muhitining pastligi, ko'pgina hollarda umuman yo'qligi, xizmatlar sifatining juda pastligidir. Shu sababli bu borada ham qilinadigan ishlar juda ko'p.

Respublikada agrosanoat majmuasining ijtimoiy infratuzilmasi ma'lum darajada rivojlangan. Ayniqsa bu masalalarga mustaqillik yillarda katta e'tibor berildi. Natijada aholining ichimlik suvi bilan ta'minlanish darajasi 83 foiz, tabiiy gaz bilan ta'minlanish darajasi 81 foizga yetdi. Bu yo'nalishdagi ishlar davlatning qattiq nazorati ostida rivojlantirilmoqda.

Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi bozor iqtisodiyoti talablari asosida obyektiv ravishda doimo rivojlanib boradi. Qishloq aholini ish bilan ta'minlashning zarurati qishloq joylarda yangidan-yangi xizmat turlarini vujudga keltiradi.

Aholining ish bilan ta'minlanish darajasini maqsadida ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish lozim. Bu borada ko'plab ishlar amalga oshirilmoqda. Aholi punktlarning asosiy qismi gaz, ichimlik suvi bilan ta'minlanmoqda, deyarli barchasida qishloq ambulatoriyalari tashkil etildi. Bu esa, yangi ish o'rinlarini paydo etmoqda.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini(teri, jun, quruq mevalar va h.k.) tayyorlaydigan xususiy tadbirkorlar guruhi shakllanmoqda. Aholining mahsulot va xizmatlarni xarid qilish quvvatini oshirish ijtimoiy infratuzilma rivojlanishini ta'minlovchi eng asosiy omillardan biridir. Bu borada katta ishlar qilinishi lozim. Bu muammo ijobiy hal etilmaguncha ijtimoiy infratuzilma ham rivojlanmaydi. Albatta, aholining xarid qobiliyatini oshirish ishlab chiqarishni rivojlantirish, mehnat unumdorligini oshirish, yangidan–yangi ishlab chiqarish korxonalarini qurish kabi iqtisodiy ahamiyati katta faoliyatlar asosida olib borishi kerakligini unutmazlik lozim. Mamlakatda iqtisodiyotning yuksalishi darajasini hisobga olgan holda aholining xarid qobiliyatini o'stirish talab qilinadi. Aks holda inflyatsiya darajasi keskin oshishi va juda katta salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Demak, agrosanoat majmuasi ishlab chiqarishining samaradorligini oshirish, umuman, mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish ijtimoiy infratuzilmaning rivojlanishiga olib keladi. Infratuzilma rivoji ko'p jihatidan u davlat tomonidan qo'llab – quvvatlanishiga bog'liq. Chunki ijtimoiy infratuzilmaning shunday yo'nalishlari mavjudki, ularni birorta ishbilarmon o'z faoliyat turiga aynaltira olmaydi. Masalan, qishloq joylaridagi asosiy ko'chalarni kechasi yoritadigan chiroqlar, aholi dam oladigan park (bog'lar), o't o'chiruvchilar tashkilotini yuritish xarajatlari, ishbilarmon faoliyati bo'yicha hech qachon o'zini oqlamaydi. Shunday ekan, bu xarajatlarni davlat tomonidan qoplash zaruriyati bor. Hamma foydalanadigan bu turdagi ijtimoiy xarajatlarga davlat tomonidan qilinadigan sarflar miqdori ham ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirishning bir yo'nalishidir. Umumiy qilib aytganda agroklasterni rivojlantirishda determinantlarni tanlashni tushuntirish uchun ishchi sifatida foydalanishni alternativasi bilan taqqoslashda individual harakatlar modeli shakllantirilib, u mehnat bozorida jami talab va taklif modeliga umumlashtiriladi. Ushbu modelda har bir klaster nafaqat o'z mehnatidan, balki yollangan ishchilarning mehnatidan ham foydalanadi va o'z-o'zini ish bilan ta'minlash to'g'risida qaror shaxs tomonidan o'z faoliyatidan foyda olishni hisobga olgan holda qabul qilinadi.

Agroklasterning jamlangan segmentida ishchi kuchi taklifining asosiy omillari nisbiy rentabellik, shuningdek ta'minot egri chizig'ini o'zgartiruvchi omillardir. Agroklasterning jamlangan segmentini hududlardan tashkil topgan iqtisodiyot uchun nisbiy talab-taklifning o'ziga xos ekonometrik modeli ko'rsatilgan bu ma'lum vaqt davomida ko'rib chiqilgan tenglamalar tizimidir.

Agroklasterlar faoliyatini optimallashtirishda statistik ma'lumotlardan foydalanish zamonaviy ekonometrik tahlil vositasi sifatida muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, ushbu tadqiqot natijalari quyidagi asosiy xulosalarni taqdim etadi:

1) Statistik ma'lumotlar modellaridan foydalanish agroklaster tarmoqlarining vaqt bo'yicha dinamikasi va hududiy farqlari asosida optimallashtirish imkoniyatini beradi. Bu, ayniqsa, klaster tarkibidagi turli tarmoqlar va mintaqalarning o'zaro ta'sirini tahlil qilishda muhimdir.

2) Bir vaqtda tenglamalar tizimi ko'rinishidagi modellaridan foydalanish agroklasterlarning strukturasi qarang moslashuvchanlikni ta'minlaydi.

Shu bilan birgalikda agrosanoat majmuasi sohasida ko'pgina yechimni kutayotgan masalalar mavjud. Ularning eng asosiysi sohaga kiruvchi tarmoqlarda vujudga keltirilgan mavjud quvvatlardan to'liq foydalanishdir. Ma'lumki, ayrim tarmoqlarda mavjud quvvatlardan foydalanish darajasi oshirish talab etmoqda. Bu o'z navbatida, juda katta muammolarni vujudga keltiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-oktabr PF-5853-son "O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030-yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni <https://lex.uz/docs/-4567334>

2. Abdiyev A. Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti fanidan ma'ruzalar matni. Qarshi-2007

3. Imomov R. Agrar sohani davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni takomillashtirish yo'nalishlari //Jurnal "Ekonomika i finansi" (Uzbekistan) 2015 yil. <https://cyberleninka.ru/article/n/agrar-so-ani-davlat-tomonidan-llab-uvvatlashni-takomillashtirish-y-nalishlari>

4. Yangibayev S. Iqtisodiyotni agrar sektorida davlat investitsion siyosatini takomillashtirish. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" (Economics and Innovative Technologies) ilmiy elektron jurnali. 2-son. 2022-yil.

5. Серова Е.В., Аграрная экономика: Учебник для студентов экономических вузов, факультетов и специальностей. -М.: ГУ ВШЭ, 1999. - 480с.

6. Личко К.П., Прогнозирование и планирование агропромышленного комплекса: Учебник. М.: Гардарики, 1999. - 264с.

7. Материально - техническое обеспечение агропромышленного комплекса/ Под ред. В.Я.Лимарева. М.:Известия, 2002. 266

8. Jo'rayev F.D. & Aralov G'.M. (2023). Qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish jarayonini ekonometrik modellashtirish zaruriyatining asosiy jihatlari. // Educational research in universal sciences, 2(2), 36-43.

9. Jo'rayev F.D. (2021). Qishloq xo'jalik mahsulotlari ishlab chiqarishni qisqa muddatli prognozlashtirish. // Innovatsion texnologiyalar, (2 (42)), 92-95.

10. Rakhimov A.N. & Jo'raev F.D. (2022). A Systematic Approach To The Methodology Of Agricultural Development And The Strategy Of Econometric Modeling. resmilitaris, 12(4), 2164-2174.

11. Jo‘rayev F.D. & Aralov G‘.M. (2023). Qishloq xo‘jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish jarayonini ekonometrik modellashtirish zaruriyatining asosiy jihatlari. Educational research in universal sciences, 2(2), 36-43.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir:

Ingliz tili muharriri:

Rus tili muharriri:

Musahhah:

Sahifalovchi va dizaynerlar:

Xakimov Ziyodulla Axmadovich

Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li

Karimova Shirin Zoxid qizi

Sadikov Shoxrux Shuxratovich

Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, mart, 3-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta:

info@marketingjournal.uz

Bot:

[@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)

Tel.:

+998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. ГOCT 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**